

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jarosław Błaszczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Jacek Witkowski SSA Elżbieta Kunecka
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku K. T. i Ł. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

przy udziale zainteresowanych: (...) Sp. z o.o. w J. i J. W.

o ustalenie odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki

na skutek apelacji Ł. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze

z dnia 31 maja 2011 r. sygn. akt VII U 169/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt II o tyle, że ustala odpowiedzialność wnioskodawcy Ł. S. za składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za lipiec i sierpień 2004 r., oddalając dalej idącą apelację,

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy Ł. S. kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 września 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. orzekł, że K. T. jako prezes zarządu (...) Spółka z o.o. w J., odpowiada za zobowiązania Spółki z tytułu nieopłaconych za zatrudnionych pracowników składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 01. 2004 r. do 09. 2004 r. oraz od 12. 2004 r. do 03. 2006 r., z tym, że za okres od 01. 2004

r. do 08. 2004 r. solidarnie z członkiem zarządu Ł. S. oraz za okres od 01. 2004 r. do 02. 2004 r. z J. W.. Zobowiązania, za uregulowanie których odpowiedzialny jest K. T. stanowią łączną kwotę 98.237,41 zł w tym:

a) ubezpieczenia społeczne: należność główna za okres od 01. 2004 r. do 09. 2004 r. oraz od 12. 2004 r. do 03. 2006 r. - 56.757,71 zł; odsetki za zwłokę naliczone na dzień 15.09.2008 r. - 25.475,00 zł;

b) ubezpieczenie zdrowotne: należność główna za okres od 01. 2004 r. do 09. 2004 r. oraz od 12. 2004 r. do 03. 2006 r. - 11.006,95 zł; odsetki za zwłokę naliczone na dzień 15.09.2008 r. - 4.937,00 zł;

c) Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych: należność główna za miesiąc 02. 2006 r. - 46,75 zł; odsetki za zwłokę naliczone na dzień 15.09.2008 r. - 14,00 zł.

Decyzją z dnia 15.09.2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. orzekł, że Ł. S. jako członek zarządu (...) Spółka z o.o. w J., odpowiada za zobowiązania Spółki z tytułu nieopłaconych za zatrudnionych pracowników składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne za okres od 01. 2004 r. do 08. 2004 r. solidarnie z prezesem zarządu K. T. oraz w okresie od 01. 2004 r. do 02. 2004 r. z członkiem zarządu

J. W.. Zobowiązania, za uregulowanie których odpowiedzialny jest Ł. S. stanowią łączną kwotę 40.489,53 zł w tym:

a)

a) ubezpieczenia społeczne: należność główna za okres od 01. 2004 r. do 08. 2004 r.

b) 21.995,30 zł; odsetki za zwłokę naliczone na dzień 15.09.2008 r. - 12.010,00 zł;

c) ubezpieczenie zdrowotne: należność główna za okres od 01. 2004 r. do 08. 2004 r. 4.193,23 zł; odsetki za zwłokę naliczone na dzień 15.09.2008 r. - 2.291,00 zł.

K. T. oraz Ł. S. wnieśli od powyższych decyzji odwołania.

Wyrokiem z dnia 29.06.2009 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze zmienił obie zaskarżone decyzje w ten sposób, że orzekł, iż zarówno K. T., jak i Ł. S. nie odpowiadają za zobowiązania (...) Spółki z o.o. w J. z tytułu nieopłaconych za zatrudnionych pracowników składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zdaniem Sądu Okręgowego, zaskarżone decyzje naruszały prawo w zakresie związanym z ustaleniem przesłanki odpowiedzialności członka zarządu w postaci bezskuteczności egzekucji. Sąd ten wyraził pogląd, że bezskuteczność egzekucji, o której mowa w art.116 § 1 Ordynacji podatkowej, będąca warunkiem orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki za zaległości podatkowe tej spółki, wymaga formalnego stwierdzenia po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego.

Wyrokiem z dnia 08.12.2009 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił powyższy wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Zdaniem Sądu II instancji, bezskuteczność egzekucji może być wykazana nie tylko na podstawie postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, ale także w inny sposób, w szczególności na podstawie okoliczności wynikających z czynności przeprowadzonych w postępowaniu egzekucyjnym. Warunkiem wstępnym dla wykazania przez organ rentowy bezskuteczności egzekucji było wszczęcie egzekucji dotyczącej zaległych składek przed wydaniem decyzji o ustaleniu odpowiedzialności subsydiarnej członków zarządu spółki. Następnie organ rentowy winien był wykazać okoliczności wskazujące na bezskuteczność dalszej egzekucji w stosunku do majątku spółki, które to okoliczności również musiały wystąpić przed wydaniem zaskarżonych decyzji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego okoliczności takie zostały wykazane. Sąd wskazał, że w dniu 06.06.2005 r. strona pozwana - działając jako organ egzekucyjny - zajęła rachunki bankowe spółki, jednak egzekucja okazała się bezskuteczna ponieważ zostały one wcześniej zamknięte przez dłużniczkę. W sierpniu 2005 r. organ rentowy wystąpił do Urzędu Skarbowego o egzekucję składek z innych niż bankowy składników majątku spółki. Również w tym przypadku egzekucja okazała się bezskuteczna, gdyż spółka nie prowadziła działalności pod adresem wskazanym w KRS, a ponadto nie posiadała pojazdów mechanicznych. Strona pozwana ustaliła również, że spółka nie jest właścicielem nieruchomości. W ocenie Sądu

Apelacyjny ustalono wówczas okoliczności pozwalające niewątpliwie stwierdzić, że skierowana do całego majątku spółki egzekucja była bezskuteczna. Sąd II instancji podkreślił jednocześnie, że skierowanie egzekucji do całego majątku dłużnika należy rozumieć jako próbę przymusowego zaspokojenia wierzytelności z tych składników majątku, które znane są wierzycielowi lub z łatwością mogą być przez niego ustalone. W dalszym ciągu Sąd Apelacyjny stwierdził, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd dokona jednoznacznych ustaleń dotyczących okresów, w jakich wnioskodawcy pełnili obowiązki członków zarządu Spółki (...) i odniesie się do różnych w tym zakresie twierdzeń stron - warunkujących odpowiedzialność wnioskodawców w myśl art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie mógł też Sąd Okręgowy ustalić jako bezspornej okoliczności zadłużenia spółki za okres od stycznia 2004 r. do marca 2006 r. skoro wnioskodawca K. T. kwestionował istnienie zadłużenia do dnia 28.09.2004 r. Po dokonaniu w tym zakresie jednoznacznych ustaleń oceni Sąd I instancji zasadność decyzji odnosząc (przy ewentualnym braku podstaw do uwzględnienia przesłanek egzoneracyjnych z art.116 § 1 pkt 1 i 2 Ordynacji) wysokość zaległości składkowych do ustalonych okresów pełnienia przez każdego z wnioskodawców obowiązków członka zarządu.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 31 maja 2011 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 15.09.2008 r. (...) w ten sposób, że orzekł, iż wnioskodawca K. T. jako prezes zarządu (...) Spółki z o.o. z siedzibą w J. odpowiada za zobowiązania spółki z tytułu nieopłaconych za zatrudnionych pracowników składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2004 r. do września 2004 r., zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 15.09.2008 r., znak: (...) w ten sposób, że orzeka, iż wnioskodawca Ł. S. jako członek zarządu (...) Spółki z o.o., z siedzibą w J. odpowiada za zobowiązania spółki z tytułu nie opłaconych za zatrudnionych pracowników składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2004 r. do września 2004 r. Dalej idące odwołanie Sąd oddalił, a koszty zastępstwa procesowego stron wzajemnie zniósł.

Rozstrzygnięcie to Sąd oparło następująco ustalony stan faktyczny:

W dniu 29.12.2003 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki działającej pod firmą (...)Spółka z o.o. z siedzibą w K., na którym podjęto uchwałę o zmianie nazwy i siedziby Spółki na: (...) Spółka z o.o. z siedzibą w J.. Podjęto także uchwały o zmianach w zarządzie Spółki powołując na jego prezesa - K. T.. W skład zarządu powołano ponadto: Ł. S. jako vice prezesa ds. handlu oraz J. W. jako vice prezesa ds. nadzoru i produkcji. Przyjęto jednoosobowy sposób reprezentacji Spółki.

W dniu 28.09.2004 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki (...), na którym byli obecni wszyscy jej wspólnicy, tj. K. T., L. S., J. W. oraz Ł. S.. Podjęto wówczas uchwałę o odwołaniu z dniem 28.09.2004 r. zarządu Spółki w osobach: K. T., J. W. oraz Ł. S. oraz o powołaniu prokurenta Spółki - L. S.. Żaden z odwołanych członków zarządu nie wszedł w późniejszym czasie ponownie w skład zarządu.

W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą Spółka (...) zatrudniała pracowników i jako płatnik składek zobowiązana była do obliczania, potrącania z dochodów ubezpieczonych, rozliczania oraz opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Gwarantowany Fundusz Świadczeń Pracowniczych za każdy miesiąc kalendarzowy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał Spółce (...) zaświadczenia o niezaleganiu w dniach: 18.03.2004 r., 05.04.2004 r. oraz 03.06.2004 r. stwierdzające, że na dzień wydania poszczególnych zaświadczeń Spółka jako płatnik nie posiadała zaległości z tytułu składek.

W związku ze stwierdzonym zadłużeniem z tytułu nieopłaconych składek, w dniu 06.06.2005 r. Dyrektor Oddziału ZUS w W. Inspektorat w J. dokonał zajęcia rachunku bankowego Spółki (...) w (...) Bank (...) S.A. w J.. Pismem z dnia 20.06.2005 r. bank poinformował, że rachunki Spółki zostały zamknięte.

W związku z powyższym w sierpniu 2005 r. organ rentowy przekazał tytuły wykonawcze wystawione przeciwko Spółce (...) do Naczelnika Urzędu Skarbowego w J. celem ich realizacji z innych praw majątkowych. Pismem z dnia 29.12.2005 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego poinformował, że zwraca tytuły wykonawcze z relacją poborcy skarbowego, iż ten nie mógł dokonać czynności egzekucyjnych, gdyż pod dotychczasowym adresem zobowiązana Spółka nie prowadzi już działalności, nie jest też wiadome, gdzie obecnie mieści się jej siedziba.

W listopadzie 2007 r. organ rentowy otrzymał informacje od Miejskiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w J. oraz MSWiA Departamentu Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców, z których wynikało, że Spółka (...) nie posiada na terenie J. nieruchomości oraz nie figuruje w Centralnej Ewidencji Pojazdów.

Dalsze działania w ramach postępowania egzekucyjnego wobec Spółki (...) w J. nie były przez organ rentowy podejmowane.

W dniach: 13.04.2004 r. 27.04.2004 r., 28.04.2004 r., 07.05.2004 r., 23.08.2004 r. Ł. S. dokonywał wypłat gotówkowych z konta należącego do Spółki (...).

W piśmie z dnia 23.09.2004 r. Ł. S. i L. S. jako wspólnicy (...) Sp. z o.o. w J. wnieśli o ogłoszenie upadłości Spółki.

Zarządzeniem z dnia 20.12.2004 r. (sygn. akt VIII GU 38/04) przedmiotowy wniosek został zwrócony z uwagi na niezuzupełnienie jego braków.

(...) Spółka z o.o. nie wywiązała się z obowiązku opłacania składek za zatrudnionych pracowników za okres od lipca 2004 r. do września 2004 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za częściowo uzasadnione. W ocenie Sadu organ rentowy w sposób wystarczający wykazał, że w stosunku do Spółki (...) było prowadzone postępowanie egzekucyjnym, które okazało się bezskuteczne, pomimo braku formalnego postanowienia kończącego do postępowanie. Nie wykazał natomiast w pełni drugiej z koniecznych przesłanek do obciążenia wnioskodawców odpowiedzialnością zaległe składki - okoliczności, że zaległości powstały w czasie pełnienia przez wnioskodawców obowiązków członków zarządu.

Obaj wnioskodawcy pełnili funkcje członków zarządu Spółki od dnia jej założenia w 2003 r. do 28 września 2004 r., kiedy to na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników podjęta została uchwała o odwołaniu ówczesnego zarządu spółki. Oraz odwołaniu prokurenta L. S..

Z tego względu wnioskodawcy nie ponoszą odpowiedzialności za zaległości powstałe po ich odwołaniu ze składu zarządu w 2004 r. Zważył również Sąd, że organ rentowy w okresie pełnienia przez wnioskodawców funkcji członków zarządu - w dniach 18.04, 5. 04 oraz 3.06 2004 r. wydał Spółce (...) zaświadczenie o niezaleganiu ze składkami na ubezpieczenie społeczne. Organ rentowy nie udowodnił, że w dniu 29 października 2004 r. została złożona korekta deklaracji ZUS DRA za miesiące 01 – 04. 2004 r., a tym samym, że na koncie spółki powstały zaległości z tytułu składek. Stanowi to podstawę do ograniczenia odpowiedzialności wnioskodawców z tytułu składek do okresów wskazanych w wyroku. Wnioskodawcy nie wykazali natomiast braku winy w niezgłoszeniu we właściwym czasie wniosku o upadłość spółki. Z tych względów dalej idące odwołanie podlega oddaleniu.

Apelację od wyroku Sadu Okręgowego złożył Ł. S., zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji, z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, iż jako członek zarządu Spółki (...) nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości tejże Spółki we właściwym czasie terminie, a co za tym idzie, iż po jego stronie zachodzi wina w niezgłoszeniu wniosku o upadłość we właściwym czasie, podczas gdy tak dokonaniem ustaleniu przeczą osobowe źródła dowodowe.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę wyroku przez uznanie, iż wnioskodawca jako członek zarządu. (...) Spółki z o.o. z siedzibą w J. nie odpowiada za zobowiązania spółki z tytułu nieopłaconych za zatrudnionych pracowników składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2004 r. do września 2004 r., ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca wskazał w szczególności, że od początku marca 2008 r. przebywał na urlopie bezpłatnym w związku z czym nie miał rzeczywistego wpływu na sposób zarządzania spółką, albowiem K. T. nie dopuszczał go do dokumentacji finansowej spółki. Dodatkowo do czasu odwołania wnioskodawcy z funkcji członka zarządu w dniu 29 września 2004 r. sytuacja finansowa spółki była dobra. Wnioskodawcy nie sposób zatem przypisać winy w spóźnionym zgłoszeniu wniosku o upadłość spółki.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona jedynie częściowo - tj. w zakresie ustalenia odpowiedzialności za zaległości spółki (...) z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za miesiąc wrzesień 2004 r.

Sądy Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rozpoznają sprawy z zakresu prawa pracy oraz sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. Przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z art. 476 § 2 kpc rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych. Postępowanie toczy się na zasadach i w trybie określonym w art. 477⁸ - 477¹⁴ kpc. Zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza treść decyzji organu rentowego.

Oznacza to, że w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie mógł orzec o odpowiedzialności wnioskodawcy z tytułu zaległości (...) sp. z o.o. za miesiąc wrzesień 2004 r., skoro zaskarżoną decyzją z dnia 15 września 2008 r. organ rentowy uznał, że Ł. S. odpowiada za zobowiązania za okres od lipca do września 2004 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II o tyle, że ustalił odpowiedzialność Ł. S. za składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za lipiec i sierpień 2004 r.

Dalej idąca apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona.

Stosownie do art. 116 Ordynacji podatkowej, za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, chyba że członek zarządu wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono upadłość lub wszczęto postępowanie układowe albo że niezgłoszenie upadłości oraz brak postępowania układowego nastąpiły nie z jego winy, bądź też wskaże one mienie, z którego egzekucja jest możliwa, przy czym (§ 2) odpowiedzialność ta obejmuje zobowiązania podatkowe, które powstały w czasie pełnienia obowiązków członków zarządu spółki.

Wnioskodawca przesłanek egzoneracyjnych za zaległość spółki (...) z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od lipca do sierpnia 2004 r. opiera na twierdzeniu, iż nie ponosi winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, ponieważ od początku marca 2004 r. przebywał na urlopie bezpłatnym, w związku z czym nie miał rzeczywistego wpływu na zarządzanie spółką, jak również nie był zorientowany co do rzeczywistej sytuacji finansowej spółki.

W myśl utrwalonego stanowiska orzecznictwa, jako kryterium braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki powinno się przyjąć obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy. Osoba zainteresowana (w tym członek zarządu) winna wykazać brak winy, czyli udowodnić stosowną argumentacją swoją staranność oraz fakt, że uchybienie określonemu obowiązkowi było od niej niezależne. Nie zwalnia członka zarządu odpowiedzialności za długi podatkowe (długi z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne) okoliczność, iż członek zarządu nie miał wpływu na działalność spółki.

Ustawodawca nie łączy odpowiedzialności z faktycznym wykonywaniem obowiązków członka zarządu" (wyrok NSA z dnia 23 listopada 2010 r., I FSK 1193/10).

Mając powyższe na uwadze przyjąć należy, iż w okolicznościach sprawy nie jest możliwe uznanie, że niezgłoszenie upadłości nastąpiło bez winy skarżącego. Niewykonywanie obowiązków członka zarządu spółki z uwagi na korzystanie z urlopu bezpłatnego nie zwalnia wnioskodawcy od odpowiedzialności. Niezależnie od powyższego, niewiarygodne są twierdzenia wnioskodawcy, iż nie posiadał wiedzy na temat kondycji finansowej spółki, skoro już w dniu 27 września 2004 r. złożył wniosek o ogłoszenie upadłości. Niewątpliwie zatem miał świadomość, iż spółka przestała regulować swoje zobowiązania. Wnioskodawca miał zatem odpowiednie informacje, by podjąć stosowne i skuteczne działania.

Trafnie uznał zatem Sąd Okręgowy, iż wnioskodawca nie wykazał pozostałych przesłanek pozwalających na zwolnienie go z odpowiedzialności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne .

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny uznał, iż zaskarżony wyrok w części, w jakiej oddała odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązującej wnioskodawcę do zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne za okres od lipca do sierpnia 2004 r. jest słuszny i zgodny z prawem, natomiast zarzuty apelacji nie są zasadne z przyczyn podanych wyżej. W tym zakresie apelacja wnioskodawcy podlegała oddaleniu na mocy art. 385 kpc.

Orzeczenie o kosztach postępowania znajduje uzasadnienie w treści art. 98 kpc.

R.S.